

David Bille Byriel*, Mathias Just Justesen*,
Martin Schier Christiansen og Jacob Heilmann-Clausen

* Disse forfattere har bidraget ligeligt til denne udgivelse.

VIDENSBLAD 4
Biodiversitet i dyrket skov

Vådområder

HVOR I SKOVEN?

Hele skoven

Mindre vældpartier, vandløb, fugtige lavninger og vandhuller bør sikres overalt, hvor de findes i skoven. De fungerer som levesteder for særlige arter, og som trædesten for arter knyttet til større vådområder.

Oplagte tiltag:

- Passiv grøftelukning (s. 5)
- Bevaring af tidvist udtørrede vandhuller (s. 13)
- Urørte bufferzoner (s. 7)

Skov på våd bund

Skov på våd bund med arter som el, pil, ask og birk er ofte mindre præget af skovdrift end skov på tør bund. En del arealer er opstået ved tilgroning af tidligere skovenge og kan stadig indeholde naturverdier tilknyttet lysåbne forhold.

Oplagte tiltag:

- Aktiv grøftelukning (s. 5)
- Strategisk blokering af grøfter (s. 5)
- Rydning med efterfølgende græsning eller høslæt (arealer med værdifuld lyskrævende flora) (s. 9)
- Aktiv skabelse af dødt ved (beskrevet i *vidensblad 3: Dødt ved og veterantræer - tiltag 3*)

Intensivt drænet beplantninger

Skov på intensivt drænet jord er ofte tilplantet med nåletræer uden særlig stor naturværdi. Der er derfor meget at hente, hvis man vælger at genoprette den naturlige hydrologi.

Oplagte tiltag:

- Aktiv grøftelukning (s. 5)
- Passiv grøftelukning (s. 5)
- Strategisk blokering af grøfter (s. 5)
- Ændrede vejforløb (s. 9)

Søer, vandløb og omgivende skov

Randzoner omkring søer og vandløb har ofte lav værdi for produktionen, men stor værdi for biodiversiteten, da de er fugtige og eventuelt lysåbne og ofte har høj vedplantediversitet.

Oplagte tiltag:

- Urørte bufferzoner (s. 7)
- Rydning med efterfølgende græsning eller høslæt (arealer med værdifuld lyskrævende flora) (s. 9)
- Mindsket dræning (s. 13)
- Ophørt oprensning og opdæmning (s. 11)
- Genoprette udrettede eller udgravede vandløb (s. 11)
- Fjernelse af rørspærringer (s. 11)

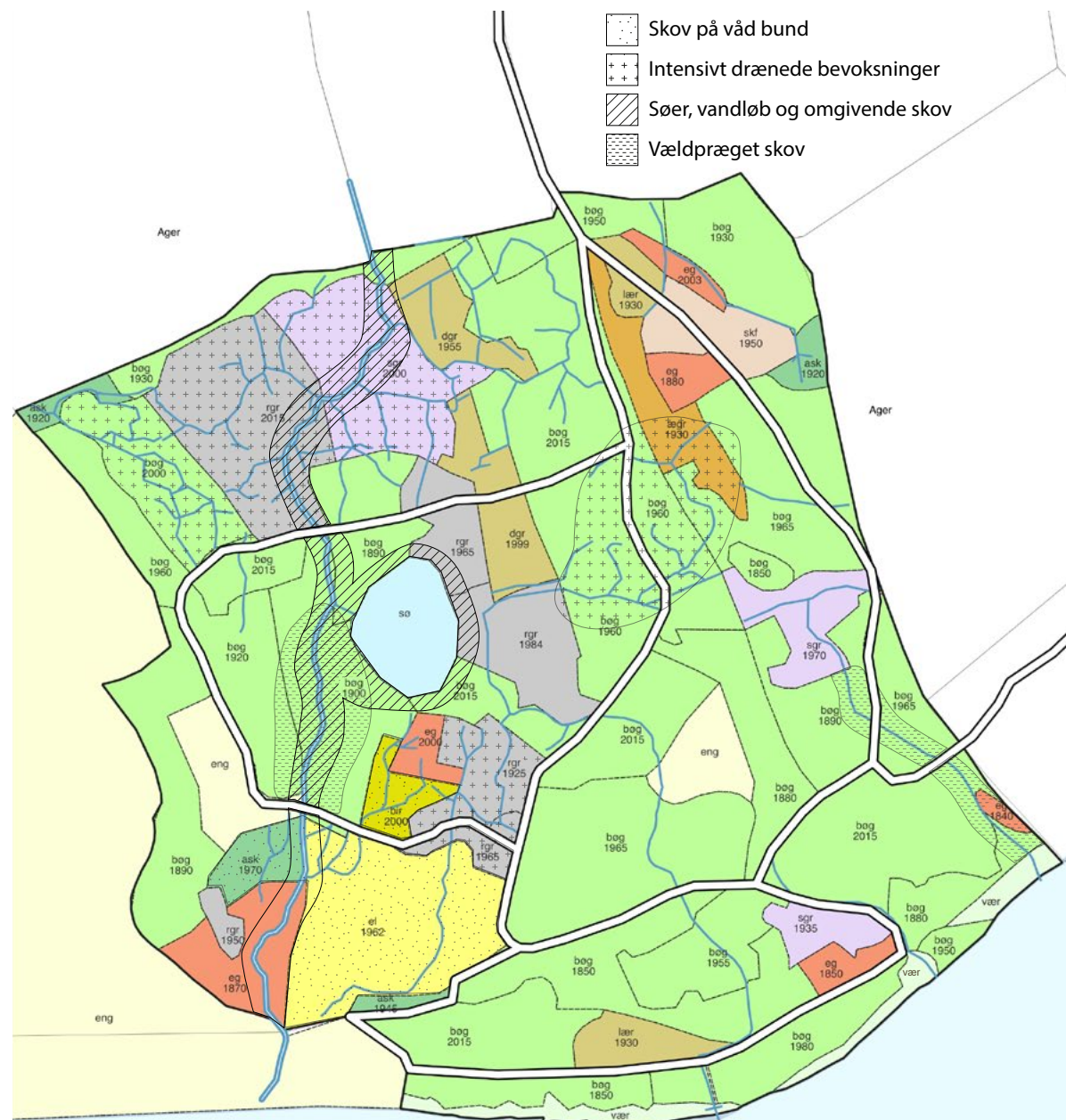
Vældpræget skov

Vældprægede skovpartier er ofte særligt værdifulde for biodiversiteten, da de skaber et stabilt fugtigt og kalkrigt miljø.

Oplagte tiltag:

- Bevarelse af intakte væld (s. 7)
- Urørte bufferzoner (s. 7)
- Ændrede stiforløb (s. 7)

- Skov på våd bund
- Intensivt drænet beplantninger
- Søer, vandløb og omgivende skov
- Vældpræget skov

Fiktivt skovkort som indeholder nogle af de hyppigste elementer i danske skove. De indtegnede zoner repræsenterer områder af skoven, hvor forskellige tiltag er særligt oplagte. Afhængigt af ambitionsniveau kan indsatsen indskrænkes såvel som udvides.

Overordnede overvejelser

Ved planlægning for vådområder er det en god ide at tage højde for vandets oplandsområder. Disse områder omfatter specifikke dele af skoven, hvor nedbør afvandes i det samme system af grøfter og vandløb. Ved at fokusere på disse områder kan man ændre forholdene uden at påvirke naboejendomme eller værdifulde produktionsbevoksninger i andre dele af skoven. Det er dog vigtigt at bemærke, at mere omfattende genopretning af vådområder kan kræve tilladelse fra kommunen.

TILTAG 1

Genopretning af naturlig hydrologi

Hvad?

Omfattende dræning har medført, at de danske skove er blevet tørrere. Det gælder ikke kun lavbundsområder som drænedes eller sumpe, askemoser og moser tilplantet med nåletræer, men også på højere bund, hvor vandets opholdstid er blevet forkortet, så førhen mellemfugtige arealer er blevet tørre. Genopretning af naturlig hydrologi handler om at bringe vandet tilbage i skoven langs hele gradienten fra lav til høj bund. På høj bund vil dette medføre, at små lavninger igen bliver fugtige til gavn for skovklimaet og blandt andet epifytter og insekter. På lav bund kan effekten være ganske betydelig, idet tørbundskrævende træarter kan mistes eller dø i stort omfang. De våde og mere lysåbne forhold med betydelige mængder dødt ved skaber levesteder for en lang række organismer.

Hvor og hvornår?

Genoprettelse af naturlig hydrologi har værdi overalt i skoven, men giver naturmæssigt det bedste resultat, hvor der stadig findes rester af en naturlig vådbundsvegetation. Ofte vil driftsmæssige interesser definere, hvor hydrologien kan genoprettes, uden at det går mærkbart ud over driftsøkonomien. Lavhængende frugter kan findes i form af urentable bevoksninger, hvor drænsystemer er dyre at vedligeholde, hvor bevoksningsværdien er lav, og hvor det er besværligt at fælde og udtage træer. Genoprettelse af naturlig hydrologi kan iværksættes i både unge og ældre bevoksninger eller efter afdrift, men har særlig stor værdi, hvis der findes og bevares ældre træer på arealet. Store ændringer i hydrologien omkring bevaringsværdige vådområder kan utilsigtet oversvømme disse og kræver derfor rådføring med en ekspert. Omfattende genopretning af hydrologi kan kræve tilladelse fra kommunen, ligesom det er en betingelse, at vandafledningen fra omkringliggende ejendomme ikke påvirkes.

Skovsø opstået efter ophørt dræning i Skræddermosen i Fløjstrup skov ved Aarhus. De efterladte døde træer vil have stor værdi for en lang række vednedbrydende arter.

1. Aktiv grøftelukning i grøftens fulde længde er en effektiv, men også ressourcekrævende metode til at stoppe grøftens vandførende evne og effektivt genoprette naturlig hydrologi. Det anbefales at bruge lokal fyldjord ved opfyldningen. En oprensning af grøften før genopfyldningen vil medvirke til, at drænet hurtigere mister effekten.

2. Strategisk blokering af grøfter på udvalgte steder, tilpasset terrænforholdene, er en billig og effektiv metode til hurtigt at forbedre hydrologiske forhold. Det anbefales især i tilfælde, hvor man ønsker at hæve vandstanden lokalt fx i en bestemt lavning. Opstemninger med åbent vand er sjældent optimalt for biodiversiteten, og det kan derfor være en fordel at øge vandstanden gradvist. Opstemningen kan fx laves ved hjælp af nedrammede træpæle og en plade af vandfast krydsfiner.

3. Passiv grøftelukning indebærer et ophør af vedligeholdelsen af grøfterne, som efterfølgende gradvist tilstoppes med løvfald og dødt ved og mister deres vandførende evne. Det er en billig, men langsom proces, der kan tage alt fra få årtier til flere hundrede år afhængigt af grøftens udformning, jordbund og terræn. Denne grøft i Tofte Skov i Lille Vildmose er langsomt ved at blive fyldt op med dødt ved og løv.

TILTAG 2

Sikring og fremme af biodiversitet i kildevæld og kildefødte skovbække**Hvad?**

Kildevæld, kildefødte skovbække og vældpartier er vådområder, hvor grundvand trænger frem på jordoverfladen. De er kendetegnet ved en rig og unik biodiversitet pga. et stabilt, fugtigt mikroklima med rent vand og en konstant temperatur året rundt. Vældfødte vådområder optræder typisk langs skrænter, hvor grundvand under tryk pibler frem gennem sprækker i jordoverfladen og danner små skovbække eller fugtige strækninger. Større vældpartier er ofte pudeformede pga. udfældning af kildekalk med en mosaik af meget våde og tørre dele. Skovvæld har ofte veludviklede og artsrige plantesamfund, som er rige på mosser og særlige svampearter, der trives på den kalkrige og fugtige bund. Desuden findes mange unikke insektarter knyttet til det kølige og rene vand.

Et artsrigt vældparti i Frederikskilde skov ved Sorø, hvor dødt ved fra rød-el får lov til at blive liggende i den fugtige skov til gavn for både svampe og insekter.

Hvor og hvornår?

Bevarelse af intakte væld og kildefødte skovbække har høj prioritet, og her behøves som udgangspunkt ingen aktiv pleje eller tiltag. Vældprægede arealer bør registreres og kortlægges, så entreprenører er opmærksomme på at undgå kørsel med maskiner. Desuden kan man med fordel etablere bufferzoner uden skovdrift for at sikre og udvikle naturværdierne yderligere. Inden da kan meget skyggende bevoksninger, især af nåletræer, tyndes eller fjernes. Vældfødte vådområder i skov er besværlige for skovdrift og publikum og er derfor ofte udrettet, rørlagt eller udgravet. Sådanne områder bør genoprettes, så vandet igen får frit løb på jordoverfladen.

1. Bevarelse af intakte væld er vigtig for biodiversiteten, uanset om de er bevoksede med træer eller ej. Denne vældprægede skoveng nær Skanderborg har en artsrig vegetation. En nænsom rydning og fjernelse af afslået materiale vil modvirke tilgroning med vedplanter og gavne biodiversiteten.

2. Urørte bufferzoner kan sikre de naturværdier, der findes i væld og andre vådområder. Biodiversiteten omkring vandløbet i eksemplet fra Højen Skov ved Vejle er beskyttet af en urørt bufferzone, der samtidig bidrager til varierede strømforhold, skjulesteder for vandløbsinsekter og sikrer særlige levesteder for vedboende svampe, mosser og insekter.

3. Ændrede stiforløb eller anlæg af plankestier kan være nødvendige for at lede færdsel uden om genoprettede væld og andre vådområder.

Foto: Naturstyrelsen

TILTAG 3

Sikring og fremme af biodiversitet i og ved skovmoser og fugtige lavninger

Hvad?

Skovmoser og fugtige lavninger udgør en række unikke levesteder med stor værdi for skovens biodiversitet. De kan se vidt forskellige ud og spænder fra små lavninger med sort dyndet bund, til store træløse moseområder eller træbevoksede sumpe. Fælles for disse vådområder er, at de primært får tilført vand gennem nedbør eller tilførsel af overfladevand. Som følge heraf har de en fluktuerende vandstand og kan være ganske tørre om sommeren. Den fluktuerende vandstand betyder, at fisk ikke trives, hvilket til gengæld giver gode forhold for padder og vandinsekter med larver, der lever i ferskvand. Også mange vandsnegle, planter og svampe er tilpasset de tidvis våde forhold. Skovmoser og fugtige lavninger er nemme at dræne, og de er mange steder helt eller delvist forsvundet eller opdæmmede og gjort til vandfyldte skovsøer fx som mølle- eller karpedamme.

Tidligere drænet skoveng i Strødam Reservatet ved Hillerød, hvor grøfterne ikke er vedligeholdt i mange år. En bøg har fået våde fødder og er faldet omkuld, og en varieret flora har udviklet sig i den fugtige skovbund.

Hvor og hvornår?

Beskyttelse af skovmoser med et naturligt udtryk er vigtig, da biodiversiteten ofte er høj i disse områder. Dette gælder især for tørvemoser, ellesumpe, askemoser, pilekrat samt åbne skovmoser med en rig bundflora, men selv mindre vegetationsfattige lavninger kræver hensyn. Beskyttelsen opnås bedst gennem udlæg af urørte bufferzoner og ophørt dræning. Genopretning af drænedede skovmoser og fugtige lavninger er særlig oplagt i lavtliggende områder i landskabet, hvor selv en mindre vandstandshævning kan have en stor effekt. I tilfælde, hvor der findes unikke arter, er det vigtigt at undgå utilsigtede oversvømmelser.

1. Genoprettelse af hydrologi kan ske gennem aktiv grøftelukning (se tiltag 1), som er et oplagt redskab til at gendanne skovmoser og fugtige lavninger. I en tidligere rød-granbevoksning i Nyrup Hegn i Nordsjælland har genopretning af naturlig hydrologi gendannet en skovmose med lysåbne forhold og en flora domineret af tørvemoser og forskellige arter af star. De efterladte træer gavner biller, svampe og spætter.

2. Rydning med efterfølgende græsning eller høslæt er oplagt i områder, hvor der findes rester af en bevaringsværdig flora eller fauna, som er truet af tilgroning. Virkemidlet kan også anvendes efter afdrift af tidligere lysåbne skovenge, som har været tilplantet med ask eller nåletræer. På en gammel hængesæk i Hørby Plantage hjælper efterskoleelever med at rydde opvækst.

3. Ændring af vejforløb bør overvejes ved en omfattende genopretning af hydrologien. Dels fordi driftsmæssigt vigtige veje kan blive ufarbare, og dels fordi hævede skovveje utilsigtet kan komme til at fungere som opdæmninger.

TILTAG 4

Sikring og fremme af biodiversitet i og ved vandløb**Hvad?**

Skovvandløb kan være artsrige og huse flere sjældne arter pga. de stabile og kølige vandforhold, som skyggen fra trækronerne giver. Samtidig er de mindre næringspåvirkede og har i mindre grad været udsat for oprensning og udretning end vandløb i agerlandet. Nogle steder er naturligt stenede bækkejer blevet udgravet som smalle grøfter med lav naturværdi. Naturligt snoende vandløb har større flademål, variation i vanddybde, bundsubstrat og strømningshastighed. Det skaber levesteder for en bred vifte af arter, der ikke trives i udrettede vandløb. Skovvandløb kan helt eller delvist have deres udspring i vældområder i skoven (se tiltag 2), men kan også have anden oprindelse.

Hvor og hvornår?

Bevaring af vandløb med naturlige slyngninger, permanent vandtilførsel og få reguleringer har førstehedsrang, da biodiversiteten her vil være mest intakt. Intakte vandløb bevares bedst gennem bufferzoner uden skovdrift. Andenprioritet er at genskabe naturlig vandløbsdynamik med udgangspunkt i grøfter eller udrettede vandløb med konstant vandgennemstrømning. Ophør af oprensning og uddybning af grøfter og vandløb er en billig måde at hjælpe processen på vej, selvom der på længere sigt kan være et tab af indtægter som følge af oversvømmelser og vådere bund i de tilstødende bevoksninger. Aktiv genskabelse af udrettede vandløb eller udlægning af sten og grus er væsentligt dyrere tiltag, og kan bedst ske i forbindelse med afdrift, hvor man kan komme til med større maskiner.

Et sjældent fint eksempel på et naturligt skovvandløb med stenet bund og spredte kampesten i en mindre skov nær Horsens. Her er der intet behov for aktiv naturgenopretning, men en urørt bufferzone kan med tiden skabe endnu større variation og højere naturkvalitet.

1. Rydning af plantet rød-gran langs Øle Å på Bornholm. Målet med rydningen var blandt andet at mindske forurening og at gavne biodiversiteten i og omkring vandløbet gennem øget lysindfald, samt at sikre et samspillet med en naturlig vegetation.

2. Ophørt oprensning og uddybning af udrettede vandløb vil gennem tilfældig tilstopning med dødt ved og blade give vandløbet mulighed for langsomt at genoprette naturlige dynamikker og levesteder, der er vigtige for biodiversiteten.

3. Genopretning af udrettede eller udgrøftede vandløb vil hurtigt forbedre biodiversiteten, som her i Tofte Skov i Himmerland, hvor en flere meter dyb drænggrøft er lukket, og vandet nu ledes tilbage i sit oprindelige løb. Strategisk tilførsel af grus og sten er et mere manuelt tiltag, som kan udføres uden en fuld genopretning, men som vil skabe nye levesteder og variation i strømforhold til gavn for fisk og vandløbsinsekter.

4. Ophør med opdæmning af vandløb vil gavne biodiversiteten, da vandløb, der ledes gennem mindre søer og damme, opvarmes med negative konsekvenser for biodiversiteten nedstrøms. Dette kan løses ved at fjerne dæmninger, hvor dette er lovligt, eller ved at om dirigere vandløb rundt om opstemmede damme.

5. Ophør med rørunderføringer kan genskabe fri passage for fisk og smådyr. Kan man ikke fjerne røret, er den næstbedste løsning at sænke røret eller lave grus- og stenstuvninger nedstrøms, som hæver vandstanden ved rørets udløb.

TILTAG 5

Sikring og fremme af biodiversitet i og ved vandhuller og søer**Hvad?**

Naturlige søer og vandhuller findes ofte i tilknytning til moser og skovsumpe, og i nogle tilfælde kan det være svært at trække grænsen mellem disse typer af vådområder. Søer og vandhuller er dog karakteriseret ved at have et vandspejl det meste af året, hvilket har betydning for, hvilke arter der kan udnytte levestedet. Blandt andet fisk og flere akvatiske insekter er afhængige af et permanent vandspejl. Søer og vandhuller kan huse en høj artsdiversitet, især hvis der er lav næringspåvirkning og klart vand. Hel eller delvis soleksponering, høj akkumulering af dødt ved i og omkring vådområdet, samt tidvis udtørring af dele af vådområdet er andre forhold, der kan bidrage til høj biodiversitet.

Hvor og hvornår?

Bevaring af søer og vandhuller med høj naturkvalitet har førstehøjrioritet. Dette gælder især næringsfattige klarvandede søer med begrænset vækst af rørskov, søer med veludviklet hængesæk af tørvemosser, samt søer og vandhuller, der indgår som et element i større vådområder. Disse områder beskyttes bedst gennem urørte bufferzoner og ved at undgå utilsigtede oversvømmelser. Fodring og udsætning af ænder og fisk har en negativ indflydelse på naturkvaliteten på grund af øget næringsstilførsel, blandt andet med negative konsekvenser for paddefaunaen. Ved genopretning af naturlig hydrologi vil søer og vandhuller genopstå i skovens lavninger og vådområder, især hvor der findes nedbrudte tørvlag. Udgravning af nye søer og vandhuller ved brug af maskiner er i hovedreglen ikke relevant i etableret skov, da dette gøres billigere og bedre ved genopretning af naturlig hydrologi (se tiltag 1).

Foto: Naturstyrelsen

Foto: Naturstyrelsen

Et før/efter scenarie, hvor man har skabt en lavvandet sø som resultatet af genoprettet hydrologi i Rødedam ved Hillerød. Inden genopretningen af hydrologien er en bevoksning af rød-gran blevet fjædet til tømmer.

Foto: Kåre Fog

Foto: Kåre Fog

1. Aktiv rydning af trævækst omkring søer og vandhuller kan gavne biodiversiteten på lokaliteter, hvor der allerede eksisterer en veludviklet flora og fauna tilpasset lysåbne forhold. I sådanne tilfælde er det vigtigt at få ryddet skyggende trævækst på sydsiden af vandhullet, da dette skaber mest mulig soleksponering.

2. Oprensning af søer og vandhuller i skoven vil som regel gøre mere skade end gavn. I en oprenset skovsø på Nordfyn har fodring af ænder forringet vandkvaliteten, og den sparsomme mængde af vegetation, dødt ved og sten i og omkring vandhullet gør dette til et uegnet vandhul for insekter og padder.

3. Bevaring af tidvis udtørrede vandhuller med akkumuleret dødt ved er vigtig. Dette vandhul fra Midsjælland huser den sjældne mosesnegl *Omphiscola glabra*. En oprensning eller rydning af træer her ville skade den allerede eksisterende biodiversitet, der er tilknyttet skyggede og tidvis udtørrende vandhuller.

4. Mindsket dræning kan skabe en bredere bredzone med flere tidvis udtørrende partier til gavn for biodiversiteten. Dette tiltag kan ligeledes skabe større soleksponering, da en hævet vandstand vil begrænse bredzonens opvækst af skyggende træer og buske. Efterladelse af døde eller svækkede træer kan skabe en hurtig akkumulering af dødt ved i og omkring vådområdet.

Betydning for skovens biodiversitet

Vådområder er livsnødvendige for de af skovens organismer, der helt eller delvist er tilpasset et liv i vand som fx padder, fisk og vandplanter. Derudover er mange arter tilpasset tidvis oversvømmede områder, fugtige lavninger, kantzoner og den gradvist mindre fugtige jord længere væk fra vådområderne. Skovens vådområder er kendetegnet ved en høj tilførsel af løv og dødt ved, lav næringsstofpåvirkning og generelt skyggede forhold. Det skaber nogle enestående levesteder for mange sjældne og specialiserede arter. Skovens vådområder er mangfoldige og spænder fra tidvis våde lavninger, skovsumpe og åbne moser til søer, vandhuller og vandløb med et mere permanent vandspejl. De forskellige typer af vådområder har forskellige arter tilknyttet, fordi de varierer i vanddybde, udtørring, vandkvalitet, strømforhold og lystilgængelighed. Ofte ses flere af de ovennævnte vådområder i nær tilknytning til hinanden, hvilket øger naturværdien.

Status

I Danmark er de fleste skove stærkt prægede af afvanding, og naturlige vådområder fylder langt mindre, end de gjorde fra naturens hånd. I løbet af de sidste århundreder har arealet med vådområder i de danske skove været i tilbagegang. Undersøgelser viser, at arealet med vådområder i danske skove er blevet reduceret med en tredjedel siden 1800-tallet, og et studie fra Nordsjælland har vist en reduktion i vådområder på op mod 80% i løbet af de seneste 170 år. Formålet med dræningen har været at tilplante skovmoser og vandhuller, eliminere fugtige lavninger samt sænke vandstanden for at forbedre vækstbetingelserne for forstligt vigtige træarter. Dræningen er primært foregået gennem udgravning af grøfter eller ved udretning og udgravning af skovenes vandløb for at sikre en effektiv bortledning af vand. Dette har haft negative konsekvenser for biodiversiteten tilknyttet skovens vådområder. I løbet af de seneste 30 år er afvandingen nogle steder blevet reduceret, både fordi vedligeholdelse af gamle drænsystemer ikke altid er rentabel, men også på grund af et stigende fokus på natur og biodiversitet i skovene.

Lang kvikløber

Bleg dummos og engkost

Gul nøkkeslange

Eksempler på specialiserede arter, der har det svært på grund af dræning af vådområder i de danske skove. Det er samtidig arter, der vil have gavn af tiltag, der skaber flere og bedre vådområder i skovene.

Overordnet prioritering

Forekomsten af vådområder er bestemt af terræn, grundvandspejl og til dels nedbør, og de kan derfor uden forstyrrelser forblive relativt uændrede gennem årtusinder. Derfor har det førstehistorisk at identificere og bevare allerede eksisterende vådområder med høj naturkvalitet, da disse er meget svære at erstatte. Beskyttelsen af sådanne områder sikres som regel bedst gennem bufferzoner uden skovdrift, med en bredde på mindst ti meter omkring eller langs vådområdet. Herefter vil næste skridt være at genoprette naturlig hydrologi enten helt eller delvist i specifikke skovpartier. Dette kan gøres gennem

grøftelukning eller genetablering af naturlig vandløbsdynamik. Den naturmæssige værdi vil ofte forbedres, hvis disse tiltag sker i forbindelse med andre naturforbedrende tiltag, som fx bevarelse af gamle træer, aktiv skabelse af lysninger eller dødt ved eller udlæg af zoner med urørt skov. For nærmere anvisninger se *vidensbladene 3: Dødt ved og veterantræer* og *5: Lysninger, skovenge og overgange*. Genopretning af naturlig hydrologi kan have utilsigtede konsekvenser, da det kan være svært at forudse, hvordan vandets strømninger vil blive påvirket. Det anbefales derfor at rådføre sig med en ekspert før påbegyndelse af omfattende genopretningstiltag.

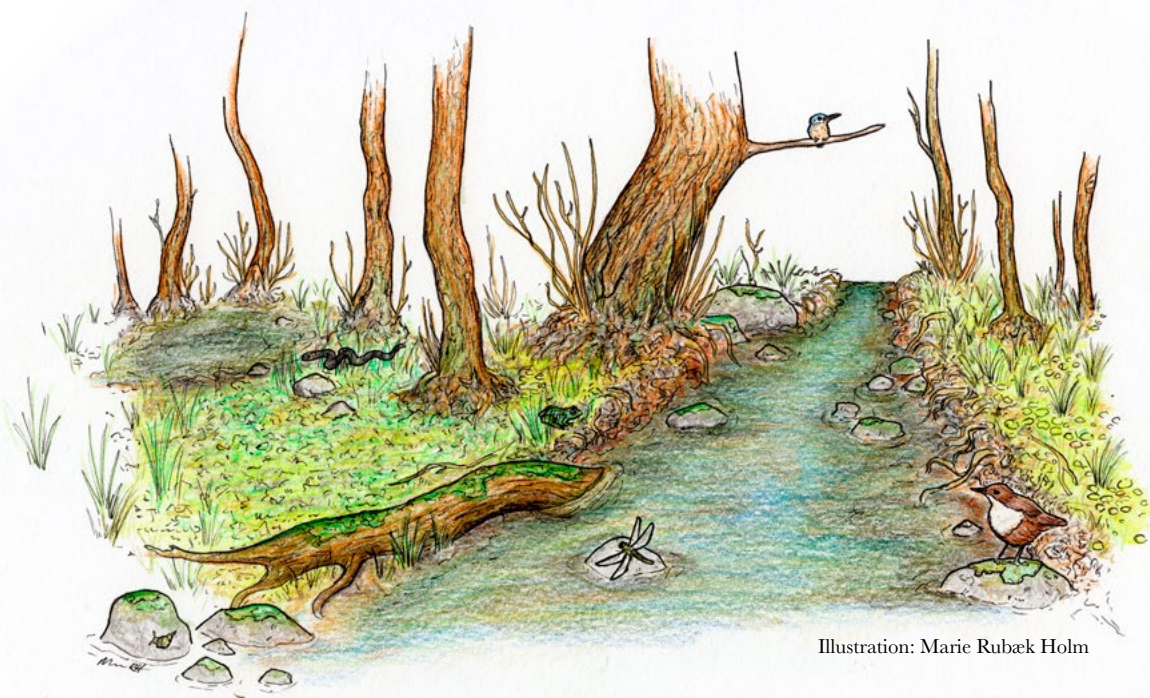

Illustration: Marie Rubæk Holm

Vådområder i skoven tilbyder levesteder for nogle helt andre organismer end den tørre veldrænede skov. Det inkluderer dyr og planter som er knyttet til permanente vådområder, men også tidvis udtørrede områder skaber gunstige forhold for særlige arter af fx nedbrydende svampe og mosser. Vandløb og væld skaber levesteder for arter knyttet til strømmende vand, hvor dødt ved og sten bidrager til strukturel variation der gavner fisk og vandlevende smådyr.

VIDENSBLAD 4
Biodiversitet i dyrket skov

Vådområder

Der findes mange typer af vådområder, som alle har særligt tilknyttede arter. Variation er derfor vigtig.

Omfattende udgrøftning har medført, at de danske skove er blevet meget tørrere over de sidste 200 år.

Bevarelse af vådområder med store naturværdier har som udgangspunkt førsteprioritet.

Overgangen fra vådområder til tør skov samt variation i lysindfald er en kombination, der tilbyder mange levesteder for skovens planter, dyr og svampe.

GØR EN FORSKEL for skovens biodiversitet

Fem vidensblade sættes fokus på konkrete tiltag, der kan fremme skovens biodiversitet.

1. Planlægning og prioritering
2. Skovrejsning og foryngelse
3. Dødt ved og veterantræer
4. Vådområder
5. Lysninger, skovenge og overgange

Læs mere

Krog, M., Refsgaard, A., Østergaard, F. & Jensen, M. (2017). Naturlig hydrologi i Naturstyrelsens skove. *Vand & Jord*, 24.1, 29-34.

Møller, P. F. (2000). Vandet i skoven - hvordan får vi vandet tilbage til skoven? Belysning af afvandingens baggrund, omfang og naturmæssige betydning - med henblik på mulighederne for at opnå mere naturlige vandstandsforhold i de danske skove. Udarbejdet for WWF Verdensnaturfonden. Danmarks og Grønlands Geologiske Undersøgelse. Rapport 2000/62.

Forsidefoto: Jacob Heilmann-Clausen.
Ikke-krediterede fotos er af Jacob Heilmann-Clausen.
Grafisk tilrettelæggelse: TTF ApS / Karina Tybjerg